

Nr 15.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. brandstadgan den 15 juli 1944 (nr 522); given Drottningholms slott den 21 december 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. brandstadgan den 15 juli 1944 (nr 522).

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Propositionens innehåll.

I propositionen föreslås ett tillägg till brandstadgan av innebörd att riksbandsinspektören icke skall behöva höras i ärende om ändring i eller tillägg till brandordning för stad eller stadslignande samhälle, då det ej är fråga om väsentlig avvikelse från vad förut gäller.

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. brandstadgan den 15 juli 1944 (nr 522).

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. brandstadgan den 15 juli 1944 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse:)

2 §.

1 mom. Brandordning antages — — — länsstyrelsens prövning.

Beslut, som — — — därtill angivas.

Då brandordning — — — till riksbrandinspektören.

Det åligger — — — för köpare.

Vad sålunda stadgats skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring i eller tillägg till brandordning.

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

Vad sålunda stadgats skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring i eller tillägg till brandordning. *Riksbrandinspektörens hörande är dock ej erforderligt beträffande ändring eller tillägg, som icke innefattar väsentlig avvikelse från vad förut gällt.*

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 21 december 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, anmäler fråga om viss ändring av brandstadgan den 15 juli 1944 (nr 522) samt anför.

Riksdagen har i skrivelse den 17 april 1948, nr 118, anhållit att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt decentraliseringsutredningen att framlägga förslag till ändring i visst avseende av 2 § 1 mom. brandstadgan. Sedan uppdrag i enlighet härmed lämnats decentraliseringsutredningen, har utredningen i en med nr 23 betecknad, till inrikesdepartementet överlämnad promemoria angående decentraliseringsfrågor på civildförsvarets och brandväsendets område bl. a. föreslagit ändring av 2 § 1 mom. brandstadgan av innebörd, att länsstyrelse före ändring av brandordning för stad och därmed jämförligt samhälle icke obligatoriskt skall inhämta riksbrandinspektörens yttrande.

Då jag anser mig böra biträda decentraliseringsutredningens förslag och den förordade ändringen synes vara av beskaffenhet att riksdagens yttrande bör inhämtas, vill jag nu upptaga frågan till närmare behandling.

Gällande bestämmelser.

Allmänna bestämmelser rörande brandförsvaret i riket finnas i brandlagen den 15 juli 1944 och brandstadgan av samma dag. Enligt 2 § brandlagen skall tillsynen över rikets brandförsvaret utövas av en riksbrandinspektör. Samma lagrum stadgar jämväl, att länsstyrelse skall tillse, att brandförsvaret inom länet är tillfredsställande ordnat. I brandstadgan finnas särskilda bestämmelser för städerna och för landsbygden. Vad som är föreskrivet för stad skall gälla även för köping och för annan tätare bebyggd ort, beträffande vilken de föreskrifter skola tillämpas som jämlikt brandlagen gälla stad. För varje kommun skall finnas brandordning, upptagande de bestämmelser, som utöver vad i allmän lag eller brandstadgan föreskrivits äro erforderliga för ordnandet av kommunens brandförsvaret.

Rörande antagande och fastställelse av brandordning för stad gäller en-

ligt 2 § 1 mom. brandstadgan följande. Brandordning skall antagas av stadsfullmäktige, varefter beslutet om antagande skall underställas länsstyrelsens prövning. Beslut, som sålunda underställts, skall efter det riksbrandinspektören blivit i ärendet hörd antingen oförändrat fastställas eller ogillas, i vilket senare fall skäl för ogillandet skall angivas. Då brandordning fastställts, skall meddelande om fastställelsen intagas i länskungörelserna, varjämte ett exemplar av brandordningen skall insändas till riksbrandinspektören. Vad sålunda stadgats skall äga tillämpning jämväl i fråga om ändring i eller tillägg till brandordning.

Bestämmelser rörande antagande av brandordning för landskommun givas i 24 § 1 mom. De skilja sig från de för stad meddelade bestämmelserna därutinnan, att riksbrandinspektörens hörande icke föreskrivits.

Till grund för brandlagen och brandstadgan ha legat förslag i brandförsvarsutredningens den 7 mars 1942 avgivna betänkande (SOU 1942: 10). De bestämmelser rörande antagande och fastställande av brandordningar samt rörande ändringar i eller tillägg till brandordning, för vilka ovan redogjorts, äro hämtade ur utredningens förslag. Särskild motivering har däri icke lämnats till föreskriften om riksbrandinspektörens hörande över brandordningar för stad. Icke heller den beträffande brandordningar för landsbygdskommuner givna avvikande regeln har särskilt motiverats. Under förslagens vidare behandling har uttalande icke gjorts i förevarande ämne.

1948 års riksdag.

I en motion (II: 12) vid 1948 års riksdag anförde motionären (herr Dickson) bl. a., att den obligatoriska remissen till riksbrandinspektören i ärenden angående fastställelse av brandordningar förorsakade långa besvärande dröjsmål samt att länsstyrelserna själva säkerligen hade inom räckhåll tillräcklig sakkunskap, erfarenhet och praktisk blick för att ensamma kunna fatta kloka beslut. Den obligatoriska omgången över riksbrandinspektören borde bortfalla. Med stöd härav föreslogs, att riksdagen måtte begära hos Kungl. Maj:t att åt länsstyrelserna ensamma måtte anförtros att fatta ståndpunkt till underställda brandordningar för städerna.

Motionen hänvisades till första lagutskottet, som — efter hörande av ett antal myndigheter och organisationer — i utlåtande (24/1948) bl. a. anförde: Den jämförelsevis obetydliga tidsvinst, som den av motionären föreslagna decentraliseringen skulle innebära, kunde enligt utskottets mening icke utgöra tillräckligt skäl för att beträffande fullständiga förslag till brandordning avstå från de fördelar, som föreskriften om riksbrandinspektörens granskning syntes innebära. Däremot ville utskottet ifrågasätta, om riksbrandinspektörens yttrande över mindre betydande ändringar i redan gällande brandordningar borde vara obligatoriskt. Åtskilliga av de smärre ändringar, som efter hand torde visa sig nödvändiga att vidtaga, syntes

sakna nämnvärd betydelse ur de synpunkter, riksbrandinspektören hade att beakta. Åt länsstyrelserna själva borde kunna överlämnas att avgöra, om en ifrågasatt ändring i brandordning vore av beskaffenhet att kunna fastställas utan att riksbrandinspektörens yttrande inhämtades. Enligt utskottets mening vore det önskvärt, att 2 § 1 mom. brandstadgan jämkades i enlighet med det anförda. På grund härav hemställde utskottet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt decentraliseringsutredningen att framlägga förslag till sådan ändring av 2 § 1 mom. brandstadgan som utskottet sålunda förordat.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Decentraliseringsutredningen.

Sedan Kungl. Maj:t den 10 september 1948 uppdragit åt decentraliseringsutredningen att till Kungl. Maj:t inkomma med av riksdagen sålunda begärt förslag till ändring i brandstadgan, har utredningen i förevarande promemoria i denna del anført:

Enligt utskottets av riksdagen godkända uttalande böra smärre ändringar i brandordningar undantagas från det obligatoriska remissförfarandet. Efter ordalydelsen skulle alltså tillägg till brandordningar icke behandlas på samma sätt. Då det emellertid ligger i sakens natur att en ändring ofta består i ett tillägg, har utredningen utgått från att avsikten icke varit att göra någon principiell skillnad däremellan.

Utredningen har vidare övervägt i vad mån några särskilda bestämmingar av ifrågavarande smärre ändringar skulle vara erforderliga. Utskottet har visserligen påpekat att den enhetlighet, som riksbrandinspektörens granskning avser att befrämja, är särskilt viktig beträffande bestämmelser med ekonomiska följdverkningar för kommuner eller enskilda. Det skulle därför kunna ifrågasättas att uttryckligen föreskriva remiss beträffande ändringar av denna art. Men å andra sidan har utskottet förklarat att åt länsstyrelserna borde kunna överlämnas att avgöra om ifrågasatt ändring i brandordning är av beskaffenhet att kunna fastställas utan att riksbrandinspektörens yttrande inhämtas. Vid sådant förhållande och då det synes kunna antagas att länsstyrelserna ändå skola beakta nyssnämnda synpunkt, har utredningen icke ansett en sådan uttrycklig bestämmelse erforderlig.

Någon särskild övergångsbestämmelse synes icke vara behövlig. Av ändringen berörda ärenden, vilka vid dess ikraftträdande äro anhängiga hos riksbrandinspektören, torde denne efter eget skön kunna återställa med eller utan yttrande.

Under återopande av det anförda har utredningen förordat att i 2 § 1 mom. femte stycket brandstadgan infördes en bestämmelse, enligt vilken det icke vore erforderligt att höra riksbrandinspektören beträffande ändring eller tillägg i brandordning, som icke innefattade väsentlig avvikelse från vad förut gällt.

Yttranden.

Över decentraliseringsutredningens promemoria nr 23, såvitt denna angår nu ifrågavarande författningsändring, ha efter remiss yttranden avgivits av riksbrandinspektören, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Gävleborgs län, styrelsen för Svenska stadsförbundet samt Svenska brandskyddsföreningen. Vid överståthållarämbetets remissutlåtande har fogats yttrande från brandchefen i Stockholm och vid länsstyrelsens i Malmöhus län från länsbrandinspektören i länet.

Den av decentraliseringsutredningen föreslagna ändringen i brandstadgan tillstyrkes eller lämnas utan erinran av samtliga sålunda hörda myndigheter och organisationer utom riksbrandinspektören och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Riksbrandinspektören framhåller, att det mången gång kunde vara tveksamt om en ändring i eller ett tillägg till en brandordning vore av mindre väsentlig betydelse. Bedömandet av en sådan fråga skulle enligt förslaget tillkomma länsstyrelsen utan att riksbrandinspektören skulle äga annan möjlighet till ingripande än den som låge i att riksbrandinspektören efter beslut om ändring eller tillägg skulle kunna söka erhålla rättelse. Utsikterna till rättelse torde emellertid i praktiken bliva synnerligen små. Det vore till undvikande härav önskvärt, att remiss till riksbrandinspektören skulle vara obligatorisk i fråga om sådana ändringar eller tillägg, som kunde komma att medföra ekonomiska följdverkningar för kommuner eller enskilda. Härvid åsyftades bestämmelser om brandstyrkas storlek och sammansättning, årligt antal övningar, vissa för brandförsvaret erforderliga anordningar, brandsyn, sotning och åtgärder till förekommande av brandfara.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län uttalar, att länsstyrelserna borde anförtros att fatta ståndpunkt till underställda brandordningar utan att behöva höra riksbrandinspektören i andra fall än då så befunnes erforderligt.

Departementschefen.

Decentraliseringsutredningens förevarande förslag tillmötesgår i stort sett de önskemål som uttalats i riksdagens skrivelse nr 118/1948. Genom ändringen skulle förfarandet hos länsstyrelserna i viss mån förenklas utan att några olägenheter synas behöva följa därav. Jag ansluter mig därför till vad utredningen anfört. De av riksbrandinspektören framförda betänkligheterna synas mig överdrivna. Det torde icke annat än i undantagsfall kunna anses, att ändringar eller tillägg av den art, som av riksbrandinspektören åsyftats, äro av mindre väsentlig betydelse. Det bör beaktas, att det i varje

län finnes en länsbrandinspektör, som är länsstyrelsens biträde i frågor rörande brandförsvaret.

Att såsom under remissbehandlingen föreslagits göra riksbrandinspektörens hörande i alla frågor om brandordningar beroende på länsstyrelsens skön finner jag icke tillrådligt. Riksbrandinspektörens stora sakkunskap bör städse tillvaratagas om det icke i frågor av mindre vikt kan anses obehövt. Det är också av visst intresse, att rikets brandförsvaret i möjligaste mån är enhetligt.

Den föreslagna ändringen synes böra träda i kraft omedelbart.

Departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition inhämta riksdagens yttrande över ett i enlighet med det anförda upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. brandstadgan den 15 juli 1944 (nr 522)*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Folke Persson.